

בית המשפט המחוזי בבאר שבע
לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 4933-10-22 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

המערער מנהל מס רכוש וקרן פיצויים
ע"י ב"כ עוה"ד נג'מי חייק-מסעד, פרקליטות מחוז דרום
(אזרחי)

נגד

המשיב פנחס פלץ
ע"י ב"כ עוה"ד צבי שוורץ

פסק דין

1

2

מבוא

3 1. ערעור על החלטת ועדת ערר לעניין מס רכוש וקרן פיצויים (נזק מלחמה ונזק עקיף) מחוז
4 דרום (להלן- "הוועדה"), מיום 17.7.2022 (להלן- "ההחלטה"), אשר בגדרה קיבלה
5 הוועדה, באופן חלקי, ערר שהוגש על החלטת מנהל מס רכוש וקרן פיצויים (להלן-
6 "המנהל").

7 2. המשיב, חקלאי בעל משק הממוקם במושב נתיב העשרה, המצוי בטווח של 7 ק"מ מגבול
8 רצועת עזה.

9 3. ביום 14.1.2015 הגיש המשיב למנהל תביעה בימסלול האדום, בהתאם לתקנות מס
10 רכוש וקרן פיצויים (תשלום פיצויים) (נזק מלחמה ונזק עקיף) התשל"ג 1973 (להלן-
11 "תקנות הפיצוי"), לפיצוי בסך 663,630 ₪ בגין נזק עקיף שנגרם לו לטענתו בעקבות
12 מבצע "צוק איתן". במהלך הדיונים בפני המנהל תיקן המשיב את תביעתו והעמידה על
13 סכום של 814,990 ₪.

14 4. ביום 14.2.2016 קיבל המנהל את התביעה באופן חלקי, ואישר למשיב פיצוי בסך של
15 346,192 ₪ (להלן- "החלטת המנהל").

16 5. המשיב לא השלים עם החלטת המנהל והגיש ערר לוועדת הערר.

17

18

החלטת המנהל

19 6. בהחלטת המנהל אושר כאמור למשיב פיצוי בסכום כולל של 346,192 ₪.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 4933-10-22 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

7. בנימוקיו ביאר המנהל כי סכום הפיצוי נקבע בהתבסס על בדיקת המסמכים שהציג המשיב, על פי הפירוט הבא:
- (1) פיצוי בסך 231,192 ₪, בגין אובדן הכנסות בעקבות הפגיעה בשיווק של 16.9 דונם עגבניות שרי, אשר חושב כדלקמן: הנחת הפסד של 3 טון לדונם, בהסתמך על נתוני השיווק של המשיב בשנים 2012 עד 2013; מחיר של 8 ₪ לקילוגרם; ולפי שיעור הוצאות נחסכות שקבע השמאי מטעמו של המשיב – 43%;
- (2) פיצוי בסך 100,000 ₪, בגין אבדן זרעים, בהתאם לתביעה;
- (3) פיצוי בסך של 15,000 ₪, בגין דחיית הזריעה עקב נזק ישיר ל-3 דונם חממות. צוין כי פיצוי זה אושר לפני משורת הדין, למרות שלא הוצגו ראיות לנזק.

החלטת הוועדה

8. המשיב לא השלים כאמור עם החלטת המנהל והגיש ערר לוועדה בשני הנושאים שנתרו במחלוקת: אבדן הכנסות בגין פגיעה בשיווק עגבניות שרי, והנזק בגין דחיית זריעה.
9. ביום 17.7.2022 ניתנה החלטת הוועדה, לאחר שהתקיים דיון לשמיעת הראיות ולאחר הגשת סיכומיהם המפורטים של הצדדים.
10. בפרק הדיון הבהירה הוועדה כי המחלוקת בין הצדדים עובדתית בעיקרה, וכי בדיון ההוכחות שהתקיים בפני הוועדה הסתמך המשיב על שלוש חוות דעת שמאיות של מומחה מטעמו, בעוד שהמנהל הסתפק בעדותו של עד מטעמו, מר ר' יצקן, סגן מנהל מחלקת הפיצויים (להלן- "סגן המנהל").
11. הוועדה ציינה כי "כלל הטיעונים הלעומתיים הללו התיימרו לחשוף בעיקר את חולשת הראיות של הצד שכנגד, אך מטבע הדברים ונוכח אופי הוויכוח, לא הצביעו על ממצאים מוצקים שהוועדה יכולה לסמוך עליהם כעוגן חד ערכי להחלטתה. החומר הרב שהונח לפנינו... מצביע על קיומן של השערות והערכות בדבר היקף הנזק שנגרם לעורר ובסופו של דבר... יהיה מקום לקבוע את התוצאה המיטבית וההוגנת על סמך אומדנות, כפי שהצדדים עצמם עשו, כל אחד לשיטתו".
12. הוועדה פירטה כי עיקר המחלוקת נסבה על ההפסד בשל אובדן השיווק, בשל היחס בין הניבה הפוטנציאלית המוערכת לבין היבול בפועל. נכתב כי "העורר העריך את הניבה הצפויה ב-10 טון לדונם, וההפסד של 6 טון לדונם; המשיב סבור כי החישוב אמור להיות לפי 7 טון לדונם וההפסד לפי 3 טון לדונם".
13. בהחלטה פורט כי המשיב הגיש שלוש חוות דעת שהוכנו על ידי השמאי מטעמו, מר עמוס רגב. בחוות הדעת הראשונה, מיום 8.1.15 (להלן- "חוות הדעת הראשונה"), ציין השמאי

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 4933-10-22 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

1 כי ביקר בשטח 8 פעמים ועל סמך חוות הדעת הראשונה, הוגשה התביעה למנהל. לאחר
2 שהתקיימה פגישת עבודה עם נציגי המנהל, הגיש חוות דעת שניה, ביום 10.2.16 (להלן -
3 "חוות הדעת השנייה") שבגדרה תיקן את רכיב ההוצאות הנחסכות. ביום 15.10.18
4 הגיש חוות דעת נוספת (להלן - "חוות הדעת השלישית"), אשר בסיכומה הציג שתי
5 מסקנות חילופיות, תוך כדי עריכת חישוב לפי שיטת המנהל, ביחס לכמות הניבה
6 המיוחסת. על פי האפשרות הראשונה, עמד הסכום הכולל של התביעה בשני ראשי הנזק
7 שנותרו במחלוקת על 519,048 ₪; בעוד שעל פי האפשרות השנייה, אשר הוצעה לחילופי
8 חילופין, שבגדרה נעשתה השוואה של היבול בשנים שקדמו למבצע "צוק איתן", ובשנים
9 שלאחר מכן, הועמד סכום התביעה על 394,129 ₪.

10 14. הוועדה הזכירה בהחלטה כי עמדתו של המנהל נסמכה בעיקרה על תצהירו של סגן
11 המנהל, אשר ניתח בתצהירו את נתוני העסק של המשיב, תוך עריכת השוואה למחזוריים
12 השנתיים של המשיב בין השנים 2010-2016, ולנתוני השיווק של המשיב בשנים 2012 -
13 2013. על בסיס נתונים אלו הסיק המנהל כי הערכות המשיב באשר להפסדים שנגרמו לו
14 מוגזמות, וזאת לאחר שמצא, על יסוד נתוני העסק של המשיב, כי שיעור היבול הממוצע
15 של המשיב עמד על 7 טון לדונם, ובהינתן העובדה שהיבול בפועל עמד על כ- 4 טון לדונם,
16 קבע כי ההפסד מסתכם ל- 3 טון בלבד. פורט כי סגן המנהל טען בעדותו לחוסר עקביות
17 בנתונים בחוות הדעת השנייה ובחוות הדעת השלישית, ולאי התאמות בין המפורט בהן
18 לבין הדיווחים שהוגשו לרשויות המס. כן הוזכר שבתצהירו טען סגן המנהל, כי הנזק
19 שנגרם כתוצאה מעיכוב הזריעה לא הוכח בראיות מספקות.

20 15. הוועדה קבעה כי המנהל צודק בטענתו העקרונית שלפיה מוטלת על התובע במסלול
21 האדום חובת הוכחה מוגברת לעומת מסלולי פיצוי אחרים המוצעים במסגרת התקנות.
22 הוועדה הביעה את דעתה שהעורר עמד "לפחות בנטל הראשוני בכך שהגיש למשיב
23 חוות דעת של שמאי מוסמך שהיה בשטח, לרבות בזמן אמת וסמך גם על מסמך של
24 אגרונום". מצד שני, קבעה הוועדה כי "אין לשלול את מומחיותו הכללית של המשיב,
25 בהפעלת שיקול דעתו, לעניין היקף הנזק הנטען. ההסתמכות על השוואת מחזוריים
26 שנתיים מהעבר, בסמוך לפני האירועים הנטענים ועשיית ממוצע משוקלל הינם כלים
27 לגיטימיים לבחינת היקף הנזק הראוי לפיצוי ולבקרה על מרכיבי התביעה. כך פעל
28 המשיב ולמסקנותיו יש לתת את המשקל המתאים. בהקשר זה צריך לקחת בחשבון
29 שינויים אפשריים בהיקף שטחי העיבודים בשנים הקודמות והצדדים נותרו חלוקים
30 בקשר לבסיס השוואה זה".

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 22-10-4933 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

16. לסיכום קבעה הוועדה, כי בסיכומיהם היסודיים, הצליחו הצדדים בעיקר לערער במידת
מה זה את גישת רעהו, ואולם "לא עלה בידי מי מהם להציג תמונה עובדתית מוצקה
– חד ערכית – לעניין פוטנציאל היבול המרבי, לעומת מה שהופק מהשטח. בעניין
הנזק בגין מניעת רווח, נוכח דחיית השתילה – נראה שמדובר בעילה מוצדקת, אך
בהערכות והשערות, שקשה מטבע הדברים לבסס מעבר למה שנעשה בפועל".
17. בשל כך קבעה הוועדה, כדלקמן: " סברנו כי ניתן לפעול במקרה זה בהתאם לסמכותנו
הכללית, ולהכריע את הערר לפי אומדנה, למיטב שיקולנו המקצועיים. את האומדנה
הזו עשינו בהתחשב בממוצעי הנתונים שהוצגו בפנינו. להערכתנו סכום הפיצוי הראוי
וההוגן בנסיבות העניין צריך להיות זה... :
(א) בגין... אובדן ההכנסה בגין גריעת יבול עגבניות השרי - סכום של 400,000 ₪;
(ב) בגין... אובדן הכנסה בגלל מניעה חלקית של הגידולים – 500,000 ₪".

הערעור

18. תמצית טענתו של המנהל בערעור שהגיש על החלטת הוועדה, הינה כי במסגרת המסלול
האדום, אשר אינו מטיל מגבלה על תקרת הפיצוי, מוטל על התובע להוכיח את הנזק
ואת הקשר הסיבתי בינו לבין פעולת המלחמה, זאת להבדיל ממסלולי פיצוי אחרים
אשר הגבילו את אופן חישוב הנזק לנוסחאות פיצוי שהותוו מראש, שהן פשוטות
ומהירות יותר לבדיקה.
19. נטען כי אף שהוועדה קבעה בהחלטתה כי לא עלה בידי המשיב להוכיח את היקף הנזק
הנטען, הורתה הוועדה על פיצויו של המשיב, והגדילה ופסקה את הפיצוי על דרך
האומדנה. עוד נטען כי בנסיבות שבהן קבעה הוועדה כי לא הורם נטל ההוכחה, לא היה
מקום לקבוע פיצוי נוסף.
20. המנהל הוסיף כי הוועדה לא קיימה כל דיון בראיות, ולא נימקה את החלטתה לפסוק
פיצוי על דרך האומדנה, שלא הייתה לו כל הצדקה.
21. המנהל הדגיש כי לא עלה בידי המשיב להוכיח את תביעתו. בין היתר הפנה לכך שהמשיב
הגיש שלוש חוות דעת שמאיות, ובכל אחת מהן ערך חישובים שונים, עובדה אשר די בה
כדי להוביל למסקנה כי יש לייחס משקל נמוך ביותר לחוות הדעת. המנהל הפנה לכך
שהשמאי הודה בחקירתו הנגדית כי לא בדק האם הייתה למשיב אי פעם ניבה של 10
טון לדונם, אף הודגש כי בחוות הדעת הראשונה לא היה כל זכר לטענה שכזאת, וכי
הנתון בדבר ניבה בגובה 10 טון לדונם הופיע לראשונה בחוות הדעת השנייה, ללא כל

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 22-10-4933 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

1 הסבר המניח את הדעת. מכאן, שמדובר בטענה סתמית, שאינה מבוססת וממילא לא
2 הוכחה.
3 22. נטען כי תוצאת צירוף הפיצוי שנפסק למשיב על ידי הוועדה לנתוני השיווק בפועל בשנת
4 2014 מסתכם לכדי מחזור הגבוה ביותר שהיה למשיב ב-4 השנים שקדמו למבצע, דבר
5 המלמד על כך שהפיצוי הינו **פיצוי ביתר**, ועל כן לא זו בלבד שהחלטת הוועדה **שגויה**,
6 היא אף **בלתי סבירה**.
7 23. המנהל הדגיש כי קופת המנהל היא משאב מוגבל, מדובר בפיצוי בגין נזק שלא הוכח אף
8 לשיטת הוועדה, פיצוי ביתר הנוגס שלא בצדק בקופת המנהל.
9

התשובה

10 24. בכתב התשובה שהגיש המשיב נטען בתמצית כי עלה בידו להוכיח כי נגרמו לו נזקים
11 בעקבות "מבצע צוק איתן", ועל כן מלכתחילה מצא המנהל לנכון לפצותו.
12 25. כן נטען כי אין כל מניעה לפסוק פיצוי על דרך האומדנה, אף נטען כי לא מוטלת על
13 המשיב חובה להוכיח תמונה עובדתית מוצקה חד ערכית, אלא די בתמונה עובדתית
14 העומדת במאזן ההסתברויות, שכן, הנטל המוטל על התובע בתביעה אזרחית הוא נטל
15 הוכחה רגיל, במאזן ההסתברויות, וביהמ"ש רשאי לפסוק פיצוי על דרך האומדנה.
16 26. עוד נטען כי מאחר שדרך האומדנה מתבססת על ההתרשמות והשכל הישר של היושב
17 בדיון, לא נוטה ערכאת הערעור להתערב באומדנה. בין היתר הפנה המשיב לכך
18 שהאומדנה נעשתה בהתחשב בממוצעי הנתונים שהוצגו בפני הוועדה.
19 27. המשיב טען כי קביעתו של המנהל בדבר פוטנציאל שיווק של 7 טון לדונם בלבד, נקבעה
20 כי תוך שימוש שגוי בנתוני המשיב. הודגש כי המנהל לא הגיש חוות-דעת של שמאי
21 מטעמו. אף נטען שעצם העובדה שהוגשו 3 חוות דעת מטעמו של המשיב אינה פוגמת
22 במשקל חוות הדעת.
23 28. המשיב הדגיש כי נזק מסוג אובדן רווח, נמנה על סוג הנזקים שהערכתם קשה במיוחד,
24 וקביעת הפיצוי בראש נזק זה כרוכה בהערכות והשערות, ולכן ניתן לנקוט גישה מקלה
25 עם נפגע המבקש לפסוק לו פיצויים בגינו.
26
27
28

המסגרת החוקית

29 29. הפיצוי בגין נזקי פעולות מלחמה מוסדר בפרק שמיני בחוק **מס רכוש וקרן פיצויים**,
30 **התשכ"א-1961** (להלן- "**חוק מס רכוש**") ובתקנות שהותקנו מכוחו.
31

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 4933-10-22 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

1 30. סעיף 36 בחוק מס רכוש מורה כי ישולמו פיצויים בעד "נזק", אשר הוגדר בסעיף 35
2 בחוק מס רכוש כ"נזק מלחמה, נזק עקיף ונזק בצורת". סעיף 35 האמור מוסיף ומגדיר
3 "נזק מלחמה" כ"נזק שנגרם לגופו של נכס עקב פעולות מלחמה על ידי הצבאות
4 הסדירים של האויב או עקב פעולות איבה אחרות נגד ישראל או עקב פעולות מלחמה
5 ע"י צבא הגנה לישראל".

6 31. כמו כן מגדיר סעיף 35 בחוק מס רכוש "נזק עקיף", שהוא הנזק הרלוונטי לענייננו
7 כ"הפסד או מניעת רווח כתוצאה מנזק מלחמה בתחום ישוב ספר, או מחמת אי
8 אפשרות לנצל נכסים המצויים בתחום ישוב ספר, עקב פעולות מלחמה על ידי הצבאות
9 הסדירים של האויב או עקב פעולות איבה אחרות נגד ישראל או עקב פעולות מלחמה
10 ע"י צבא הגנה לישראל".

11 32. בהתאם לתקנה 2(א) בתקנות הפיצוי, ולהוראת סעיף 1(ג) בתוספת לתקנות הפיצוי, יהיה
12 הניזוק זכאי ל- 100% משווי הנזק. "שווי הנזק העקיף" מוגדר בתקנה 1 בתקנות
13 העיקריות, לעניין נזק שמקורו בהעדר אפשרות לנצל נכסים בענף החקלאות (למעט נזק
14 שנגרם בשל תשלום שכר עבודה), כ"נזק הממשי", המוגדר באותה תקנה כ-

15
16 "ההפרש בין שווי הנכס לפני שניזוק לבין שווי הנכס
17 מיד לאחר שניזוק, או כל הוצאות שיקום הנזק – לפי
18 הנמוך שבין שניהם, בתוספת הוצאות להקטנת הנזק;
19 ובנזק עקיף – לרבות ההפסד או מניעת הריווח שאותם
20 לא יכול היה הניזוק למנוע לו פעל באופן סביר כדי
21 למנעם".
22

23 33. מנגנון פיצוי זה הקבוע בתקנות הפיצוי, המכונה 'המסלול האדום', מחייב הוכחה
24 מדויקת של 'הנזק הממשי', כמו גם הוכחה מדויקת של הקשר הסיבתי בין הנזק לבין
25 המלחמה או מעשה האיבה, (ראו למשל רע"א 6904/97 ס.ת.ו בקעות נ' מנהל מס רכוש
26 וקרן פיצויים, פ"ד נב (4) 1 (1998); רע"א 718/01 בית הארחה עין גדי נ' מנהל מס רכוש
27 וקרן פיצויים מחוז תל אביב (מיום 18.11.02)), והוא אינו מוגבל בתקרת פיצוי או
28 בנוסחת חישוב. ב'מסלול האדום' רשאי הניזוק לתבוע את נזקיו בהתאם לבחירתו,
29 ולהוכיח אותם כראות עיניו, על יסוד חוות דעת שמאית, ספריו וכיוצ"ב.

30 34. כפי שציין כב' השופט נ' הנדל ברע"א 6948/13 מנהל מס רכוש וקרן פיצויים נגד קטיף
31 מושב שיתופי בע"מ 155 אח' (מיום 13.12.2015) (להלן- "פרשת קטיף") לעניין נטל
32 ההוכחה הרובץ לפתחו של הניזוק-

33

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 22-10-4933 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

1 "אכן, עיון בחוק ובתקנות הנלוות מעלה כי הזכאות לפיצוי מותנית
2 בהוכחת שורת רכיבים.
3 ראשית, על התובע להוכיח כי אכן נגרמו לו נזקים – בדמות הפסד, או
4 אובדן רווחים. שנית, עליו להצביע על קשר סיבתי בין נזקיו ובין פעולות
5 מלחמה או איבה קונקרטיים – להבדיל מחששות ביטחוניים
6 ערטילאיים, אשר אינם באים בגדרי החוק... אף בקשר סיבתי זה אין
7 די; התובע נדרש להוכיח כי נזקיו נובעים "מחמת אי אפשרות לנצל"
8 נכסים המצויים בתחומי ישוב ספר, או, לחלופין, מנזק מלחמה ישיר
9 שנגרם לנכסים אלה. כלומר, פגיעה מסוימת ברווחיות הנכסים, אשר
10 אינה עולה כדי "אי אפשרות" לנצלם, כלשון סעיף 35 לחוק שהובאה
11 לעיל, אינה מזכה בפיצוי גם אם היא נובעת מפעולות האיבה... לבסוף,
12 מנהל מס רכוש רשאי להפחית מן הפיצויים אם נוכח כי התובע לא נקט
13 אמצעים סבירים להקטנת הנזק (ראו גם תקנה 7(ב) לתקנות
14 העיקריות)".

15

16 35. עמדתו של כב' השופט נ' הנדל בפרשת קטיף הייתה אמנם דעת מיעוט, אך לא לעניין נטל
17 השכנוע המוטל על כתפי הניזוק להוכיח את כלל רכיבי תביעתו. כפי שציינה כב' הנשיאה
18 מ' נאור (כתוארה אז) בדעת הרוב באותה פרשה-

19

20 "בהתאם לחוק ובשל כך שהם בגדר "המוציא מחברו", רובץ על
21 המשיבים ממילא הנטל להוכיח את התקיימותם של תנאים אלה.
22 הוכחתם של התנאים אמורה להתבצע בדרכים המקובלות ובהתאם
23 לחוק. מבלי להיכנס לתנאים הרלוונטיים ולפרשנותם – נושא שנידון
24 בהרחבה בכל הערכאות, לרבות בפסק־דינו של חברי – המוקד ללא ספק
25 הוא בצורך להוכיחם באופן פרטני, ביחס לכל תובע ותובע. התבססות על
26 ראיות קולקטיביות בלבד, כמתואר לעיל, הובילה למעשה לכך
27 שהמשיבים כלל לא ניסו – וממילא לא הצליחו – לעמוד בנטל הרובץ
28 לפתחם".

29 36. כב' השופטת נאור ציטטה בהסכמה את החלטת וועדת הערר באותו עניין שלפיה לצורך
30 הוכחת התביעה היה על הניזוקים להמציא נתוני שיווק פרטניים לגבי הגידולים,
31 מהשנים שקדמו לאירוע המלחמה, מסמכים המתעדים את הנזק הספציפי בגין האירוע

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 22-10-4933 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

1 הספציפי, אשר יעידו גם על הקשר הסיבתי. כמו כן הדגישה כב' הנשיאה כי לא הובאה
2 בפניה " כל ראיה המזכה את המשיבים בפיצוי, אף לא בדרך האומדנה..."
3 והבהירה כי הפיצוי שפסקה הוועדה על דרך האומדנה יוותר בעינו רק מהטעם
4 שהמנהל לא הגיש ערעור על כך.
5 37. עולה מהמקובץ כי על ניזוק המגיש תביעה ב'מסלול האדום' מוטל הנטל להוכיח את כל
6 רכיבי הזכאות לפיצוי. אין די בעצם הגשת חוות דעת שמאית, וככל שהיא אינה בוחנת
7 את הנזק הקונקרטי ואינה מוכיחה אותו, אין היא ראיה מספקת לקיומו של הנזק, ואין
8 בהגשתה כדי להצדיק פיצוי על דרך האומדנה.
9 38. לצד החובה להוכיח באופן פרטני ומדויק את הנזק הממשי, יש לזכור כי תכליתו של
10 מנגנון הפיצוי המוסדר בחוק מס רכוש ועל פיו היא תכלית ביטוחית- סוציאלית, וכפי
11 שפירט כב' השופט י' דנציגר ברע"א 5902/12 מנהל קרן פיצויים ופעולות איבה נ' קיבוץ
12 נירים (מיום 23.1.2014) (להלן- "פרשת נירים") פסקה 19-

13
14 "ביסודו של חוק הפיצויים... עומד הרעיון שנזקים שנגרמו לרכושו של פלוני
15 עקב פעולות מלחמה או פעולות איבה אינם דומים באופיים לנזקים השונים
16 שעלולים להיגרם לרכושו במהלך חיי היום יום ושמפניהם עליו לבטח את
17 עצמו באופן עצמאי. התפיסה הינה שנזקי מלחמה לא צריכים ליפול על כתפיו
18 של הניזוק הספציפי לבדו, אלא "להתפזר" וליפול על כתפי הציבור כולו.
19 ביסודו של החוק עומד, כאמור, רעיון סוציאלי של ביטוח או ערבות
20 סטטוטוריים של המדינה לנזקים שייגרמו לנכסים עקב פעולות מלחמה או
21 פעולות איבה".

22
23 לצד הבטחת מנגנון פיצוי יעיל ומהיר שתכליתו ביטוחית- סוציאלית, שוקל הסדר
24 הפיצויים שיקולים נוספים, כגון שיקולים כלכליים ותקציביים (ראו למשל בג"ץ
25 6407/06 דורון, טיקוצקי, עמיר, מזרחי, עו"ד נ' שר האוצר (מיום 23.9.07)), וכפי
26 שהדגיש כב' השופט י' דנציגר בפרשת נירים-

27
28 "יש לזכור כי תכלית החוק אינה הטלת אחריות מוחלטת על המדינה לפצות
29 בגין כל נזק שקשור בדרך כלשהי לפעולות מלחמה או איבה. ודוק, הרחבת
30 תחולתו של החוק, בדרך של פרשנות מרחיבה שאינה עולה בקנה אחד עם

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 22-10-4933 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

1 לשונו ותכליתו, עשויה בטווח הארוך דווקא לחתור תחת התכלית
2 הסוציאלית של החוק".

מין הכלל אל הפרט

3
4
5
6 39. בהתאם לתקנה 12א(א) בתקנות העיקריות, ניתן לערער על החלטת הוועדה לבית
7 המשפט המחוזי בבעיה משפטית בלבד, ולפיכך אתמקד בסוגיות משפטיות בלבד.

8 40. הוועדה נמנעה בענייננו מלנתח את הראיות שהובאו בפניה ולקבוע ממצאים עובדתיים,
9 אלא הסתפקה במסקנות כלליות, שעיוגון בעובדות אינו ברור. כך למשל קבעה
10 שהצדדים "לא הצביעו על ממצאים מוצקים שהוועדה יכולה לסמוך עליהם כעוגן חד
11 ערכי להחלטתה. החומר הרב שהונח לפנינו... מצביע על קיומן של השערות והערכות
12 בדבר היקף הנזק שנגרם לעורר ובסופו של דבר". עוד קבעה כאמור כי "לא עלה בידי
13 מי מהם להציג תמונה עובדתית מוצקה – חד ערכית – לעניין פוטנציאל היבול המירבי,
14 לעומת מה שהופק מהשטח. בעניין הנזק בגין מניעת רווח, נוכח דחיית השתילה –
15 נראה שמדובר בעילה מוצדקת, אך בהערכות והשערות, שקשה מטבע הדברים לבסס
16 מעבר למה שנעשה בפועל".

17 41. בראש ובראשונה מלמדים הדברים על כי הוועדה נקלעה לכלל טעות בהנחתה כי נטל
18 השכנוע מוטל על הניזוק ועל המנהל כאחד להוכיח את עמדתם, תוך שהתעלמה מנטל
19 השכנוע המוטל על הניזוק, המשיב בענייננו, להוכיח את תביעתו, לרבות את היקף הנזק
20 שנגרם לו, את הקשר הסיבתי בין הנזקים לבין "מבצע צוק איתן", ואת הפיצוי שיש
21 לפסוק לו. מעבר לכך שהוועדה הטילה על המשיב ועל המנהל נטל זהה, הקביעה הנלמדת
22 מהחלטת הוועדה היא כי כפות המאזניים נותרו מעויינות. המסקנה המשפטית הנגזרת
23 מקביעה זו היא כי לא עלה בידי הניזוק להוכיח את תביעתו. כפועל יוצא היה על הוועדה
24 לדחות את התביעה, ולא לקבוע פיצוי כלשהו, שאינו מתיישב עם הנזק הנטען, בוודאי
25 שלא על דרך האומדנה.

26 42. מעבר לדרוש אציין כי קיים ספק רב האם על יסוד הראיות ניתן היה להסיק כי כפות
27 המאזניים נותרו מעויינות. הוועדה קבעה בהחלטתה כי גרסתו של המשיב, הניזוק,
28 מבוססת על השערות והערכות בלבד בדבר הנזק, בהבדל מעובדות, ובהעדר אסמכתאות
29 עובדתיות ממשיות לנזק, רחוק המשיב מהוכחת תביעתו, וקשה לטעמי אף להסיק כי
30 כפות המאזניים נותרו מעויינות.

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 22-10-4933 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

43. התביעה ב'מסלול האדום' מחייבת כאמור את הוכחת הנזק הממשי (והקשר הסיבתי),
1 חרף הקשיים הראייתיים. הנטל המוטל על הניזוק הוא אמנם על פי מאזן ההסתברויות,
2 אך אין די בהשערות או הנחות כלליות, ויש להוכיח את הנזק. כפי שנקבע בהלכה
3 הפסוקה, אין די בהגשת חוות דעת שמאית, ועליה להוכיח את הנזק הקונקרטי, כך שאין
4 בעצם הגשתה כדי להוות עמידה בנטל ראשוני כלשהו, ככל שאין בה כדי להוכיח את
5 הנזקים הנטענים.
6
44. ככלל ייגזר גובה הפיצוי מהנזק שהוכח. אף שההלכה הפסוקה לא סתמה לטעמי את
7 הגולל על קביעת פיצוי בדרך האומדנה במקרים המתאימים, אין מקום לקביעת פיצוי
8 על דרך האומדנה בשעה שהיקף הנזק הנטען כלל לא הוכח, כפי שנקבע במפורש בפרשת
9 קטיף. על כל פנים, פסיקת הפיצוי חייבת להיעשות בשים לב לתכליות החוק, שהן, בין
10 היתר, **הבטחת הקופה הציבורית באופן שהפיצוי ישולם בעד 'נזק עקיף' שהוכח,**
11 **הקשור בקשר סיבתי למבצע 'צוק איתן'.** כמו כן אין להתעלם מעקרונות הפיצוי
12 הכלליים, שמטרתם להשיב את המצב לקדמותו, או להעמיד את הניזוק במקום שבו
13 היה עומד אלמלא אירועי מבצע 'צוק איתן'. על רקע תכליות אלו קשה להלום עריכת
14 אומדנה על פי מפתח של ממוצע הערכות הצדדים, במיוחד כאשר התוצאה המתקבלת
15 היא **פיצוי ביתר**, המוביל לכך שהמחזור הכולל בשנת המבצע, הכולל את הפיצוי שנפסק,
16 הוא גבוה מכלל המחזורים שהיו לניזוק בשנים שקדמו, כפי שהדגים המנהל (הפיצוי
17 שנפסק על דרך האומדנה אף גבוה מהפיצוי שחושב על ידי השמאי בחוות הדעת
18 השלישית, ביישום כביכול של הנחות המנהל).
19
45. מעבר לדרוש אציין כי אף שהדיון בערעור הינו כאמור בדיון בשאלות משפטיות בלבד,
20 בחנתי את הראיות, ובמהלך הדיון שהתקיים לפני נבחנו, בין היתר, חוות הדעת
21 השמאיות שהגיש המשיב וכן תחשיבו של המנהל. בדיקה זו מעלה כי לא זו בלבד
22 שתחשיבו של המנהל מעוגן בנתוני העסק של המשיב (כפי שגם קבעה הוועדה
23 בהחלטתה), המנהל אף בחר בהנחות עבודה מקלות, ועיגל את היקף הניבה בשנים
24 הקודמות ל- 7 טון (אף שבפועל היה היקף הניבה בשנים הקודמות נמוך יותר). כמו כן
25 אימץ את תחשיבו הראשון של השמאי מטעם המשיב בדבר שיעור ההוצאות הנחסכות
26 (ושלל את התחשיב החדש שהוצע, בהעדר הסבר מניח את הדעת לשינוי שנערך). קשה
27 לעומת זאת להתעלם מתחשיבו של השמאי, אשר לא היה מעוגן בעובדות אובייקטיביות
28 (עובדה שבאה לידי ביטוי גם בתמורה שחלה בחוות הדעת שהגיש, אשר לא ניתן לה
29 הסבר המניח את הדעת). כך למשל לא נמצא עיגון עובדתי אובייקטיבי בדבר ניבה
30 בהיקף של 10 טון לדונם, טענה שהועלתה כאמור רק בחוות הדעת השנייה; לשינוי
31

בית המשפט המחוזי בבאר שבע לפני כב' השופטת יעל ייטב

ע"מ 22-10-4933 מדינת ישראל נ' פלץ

תיק חיצוני:

1 ב'הוצאות הנחסכות', בין חוות הדעת הראשונה לבין חוות הדעת השנייה, וכיוצ"ב. קשה
2 להימנע מהרושם כי התחשיב שנעשה מטעם המשיב אכן מתייחס לא רק ליבול בחלקות
3 שנפגעו בעקבות המבצע (16.9 דונם) אלא גם לחלקות שלא נפגעו: חלקות שנקטפו לפני
4 המבצע, או לחלקות שנזרעו לאחר תום המבצע (סה"כ 27 דונם, כעולה מהשקלול לכלל
5 שטחי הגידול).
6 46. בענייננו נפסק כאמור פיצוי על דרך האומדנה, מבלי שהנזק הנטען הוכח בדרך כלשהי,
7 ומבלי שנקבעו ממצאים עובדתיים כלשהם התומכים בפסיקת פיצוי. לא הוצג מפתח
8 סביר לאומדן שבוצע, התואם את עקרונות הפיצוי ואת תכליותיו המיוחדות של חוק מס
9 רכוש, ועל כן אין מנוס מקבלת הערעור ומביטול החלטת הוועדה.

10

11

סיכום

12 47. אשר על כן מצאתי שיש לקבל את הערעור. כפועל יוצא אני מורה על ביטול החלטת
13 הוועדה. הפיצוי שלו זכאי המשיב יעמוד על הסכום שנקבע בהחלטת המנהל. תשלומים
14 ששולמו למשיב על פי החלטת הוועדה יוחזרו למנהל בהתאם לדין.
15 18 המשיב ישלם למערער את הוצאותיו, בסכום של 20,000 ₪, בתוך 30 ימים. ככל
16 שהסכום לא ישולם במועד, הוא יישא הפרשי הצמדה וריבית כדין.

17

18

19

20

21

ניתן היום, כ"ז טבת תשפ"ג, 20 ינואר 2023, בהעדר הצדדים.

22

יעל ייטב, שופטת

23

24

